

Leiti k. [illegible]
HUGARIMAS

(perduoti bylą teisėjui)

Vilnius, 1980

1980 m. gegužės mėn. 30 d.

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto tardymo skyriaus tardytojas vyr. leitenantas J. Matulevičius, išnagrinėjęs baudžiamąją bylą Nr. 83 dėl antitarybinės agitacijos ir propagandos,

N U S T A Č I A U:

1970 m. gegužės mėn. 11 d. A. Statkevičius buvo pašauktas baudžiamajon atsakomybėn parenkant jam kardomąją priemonę suėmimą už nusikaltimo, numatyto Lietuvos TSR BK 68 str. 1 d., padarymą.

Tiriant jo baudžiamąją bylą, buvo nustatyta, kad A. Statkevičius, 1966-1970 metais sukūrė ir rašomąja mašinėle padaugino antitarybinio turinio kūrinį, pavadintą "Bendražmogiškumo manifestas", kuriame šmeižė tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką, niekino marksizmo-leninizmo teoriją ir jos autorius, tendencingai, iš antitarybinių pozicijų nušvietė istorinius Tarybų valstybės kūrimo bei gyvavimo faktus, diskreditavo tarybinės vyriausybės ir Komunistų partijos vadovus. Šis kūrinys A. Statkevičius išplatino savo pažįstamų tarpe, o be to ketino jį platinimo tikslu perduoti į užsienį.

Nustačius, kad A. Statkevičius yra nepakaltinamas, Lietuvos TSR Aukščiausiojo teismo teisminė baudžiamųjų bylų kolegija, 1970 m. rugsėjo 16 d. nutartimi nuo baudžiamosios atsakomybės jį atleido ir paskyrė jam priverstinį gydymą specialaus tipo psichiatrinėje ligoninėje. 1971 metais A. Statkevičius buvo gydomas nuo šizofrenijos paranoidinėje formoje Respublikinėje Vilniaus psichoneurologinėje ligoninėje, o

1971 m. rugsėjo 20 d. priverstinis gydymas jam buvo panaikintas, tačiau jis ir toliau buvo gydomas ambulatoriniu būdu ir iki 1976 m. sausio 29 d. buvo dispanserinėje įskaitoje kaip psichinis ligonis.

1971 m. lapkričio 9 d. A. Statkevičius išsidarbino gydytoju Vilniaus m. greitosios medicininės pagalbos stotyje. Nuo 1976 m. gruodžio 1 d. dirbo šioje stotyje gydytoju psichiatru.

A. Statkevičius atnaujino visuomenei pavojingą veiką, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I dalyje. 1980 m. vasario 14 d. jam buvo parinkta kardomoji priemonė suėmimas.

(t. I, l. 14, 35-52, 56-70, 72-73, 101-102,
t. II, l. 1-245,
t. III, l. 1-5, 15-245,
t. IV, l. 5-8-9, 12-23, 30-34, 39-87, 93-99)

Parengtinio tardymo metu nustatyta:

A. Statkevičius, gyvendamas Vilniuje, nuo 1979 metų pradžios, siekdamas susilpninti Tarybų valdžią, sistemingai gamino ir platino literatūrą, kurioje skleidžiami tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką žeminantys šmeižtiški prasimanymai.

Taip 1979 metais A. Statkevičius rašomąja mašinėle atspausdino šmeižtiško antitarybinio turinio "kūrinį", pavadintą "Sofiokratija ir geodoroviniai jos pagrindai", kurio pilną ir sutrumpintą variantą platino Vilniaus mieste.

A. Statkevičius šį savo sutrumpinto varianto "kūrinį" davė skaityti Onai Lukauskaitei-Poškienei ir Mandrik Natalijai, kuri padarė šio "kūrinio" vertimą į rusų kalbą.

(t. I, l. 14, 74-85, 101-102, 105-119,
t. II, l. 1-3, 157-160, 166-178, 219-227,
t. III, l. 183-187,
t. IV, l. 30-35, 108-111, 118-122, 134-136, 151-160)

1979 metais A. Statkevičius platinimo tikslu parašė ryškiai antitarybinio turinio "kūrinių", pavadintą "Tarptautiniai vaikų metal ir nepriklausoma Lietuva", kuriame grubiai šmeižiama tarybinė valstybinė ir visuomeninė santvarka, teigiama, kad Lietuva būtų okupuota tarybinės kariuomenės ir prievarta inkorporuota į TSRS sudėtį.

(II, l. 245, 246-290)

Ši savo "kūrinių" kartu su kitais, panašaus turinio rašiniais A. Statkevičius išplatino, palikdamas juos saugojimui savo kaimynės Birutės Čeikauskienės bute.

Tais pačiais metais A. Statkevičius pritapo prie antivisuomeninės taip vadinamos "Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninės grupės" ir pasiskelbęs jos nariu kartu su Šiaulių miesto gyventojais Ona Lukauskaitė-Poškiene, Mečislovu Jurevičium ir Adutiškio bažnyčios klebonu Bronislavu Laurinavičium šios "grupės" vardu gamino ir platino šmeižtiško antitarybinio turinio dokumentus.

(t. III, l. 1-8, 15-178,

t. IV, 229-231)

Nuo 1979 m. lapkričio mėnesio iki 1980 m. sausio mėnesio A. Statkevičius kartu su O. Lukauskaitė-Poškiene, B. Laurinavičiumi, M. Jurevičiumi, prisidengdami šios "grupės" vardu, pagamino platinimo tikslu antitarybinio šmeižtiško turinio dokumentus Nr. 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 dėl tariamai neteisėtai suimtų bei kalinamų už valstybinius nusikaltimus A. Terlecko, T. Velikanovos, J. Šasnausko, V. Skuodžio ir P. Paulaičio, iškeldinto iš Maskvos už antivisuomeninę veiklą A. Sacharovo, tariamai persekiojamų Tarybų Sąjungoje vokiečių tautybės piliečių, dėl piliečių "persekiojimo" Čekoslovakijos Socialistinėje Respublikoje ir įvykių Afganistane.

(t. III, l. 4-6, 31-132)

Kai kurie iš šių dokumentų įvairiu laikų buvo perduoti užsienį ir antitarybinės buržuazinės organizacijos panaudojo

juos antitarybinei šmeižtiškai kompanijai prieš TSRS vesti spaudoje ir per radiją.

(t.IV., l. 80-81, 88)

A.Statkevičius kūrė ir siuntinėjo įvairioms taryboms bei valdymo įstaigoms šmeižtiško antitarybinio turinio laiškus ir pareiškimus.

(t.III, l. 193-220, 233-240)

Be to, A.Statkevičius antivisumenei veiklai vesti kaupė ir saugojo savo bute, o taip pat pas kitus asmenis įvairius antitarybinio šmeižtiško turinio rašinius bei kitokią medžiagą. 1979 m. spalio 3 d. kratos metu pas A.Statkevičių paimtas "Lietuvos laisvės lygos tautinės tarybos" antspaudas.

(t.II, l. 21-166, 180-245, paketas Nr.3)

Šiais veiksmais A.Statkevičius padarė pavojingą visuomenei veiką, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I dalyje.

Ši jo visuomenei pavojinga veikla įrodyta:

1979 m. spalio 3 d. kratos A.Statkevičiaus bute metu atrasta ir paimta:

nelegalus leidinys "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" Nr.34, kūrinys "Sofiokratijs ir geodoroviniai jos pagrindai" sutrumpintame variante, keturi atskiri šio "kūrinio" lapai; vieno lapo rankraštis su užrašu "Sofiokratijs ir geodoroviniai jos pagrindai" tariamai esamos organizacijos "Lietuvos laisvės lygos", antspaudas.

(t.II, l. 28, 29, 157-160, 164, 166).

Liudytoja Natalija Mandrik (t.IV, l. 118-122) parodė, kad A.Statkevičius jai davė savo "kūrinį" "Sofiokratijs ir geodoroviniai jos pagrindai" sutrumpintąjį variantą ir prašė jį išversti iš lietuvių į rusų kalbą. Jos padaryto vertimo į rusų kalbą rankraštyje, A.Statkevičius padarė kai kuriuos pataisymus.

Rašysenos tyrimo ekspertizė nustatė, kad juos padarė A.Statkevičius.

(t.IV, l. 151-160)

1979 m. rugpjūčio 6 d. kratos metu Vilniaus miesto gyventojos Vosyliūtės Virginijos Marijos, Jono, bute atrastas ir paimtas A.Statkevičiaus kūrinys "Sofiokratija ir geodoroviniai pagrindai" pilnutiniame variante. Toks pats "kūrinys" paimtas ir pas A.Statkevičių 1980 m. vasario 14 d., atliekant jo asmens kratą.

(t.IV, l. 30-31,

t.I, l. 101-102, 105-400)

1979 m. lapkričio 29 d. iš Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto skyriaus gautas užsienyje Lietuvos reakcinių emigrantų leidžiamas ir platinamas Vilniuje 1979 m. kovo mėnesio žurnalas "Pasaulio lietuvis" Nr.3 (113) (t.IV, l. 1-7), kurio 14-15 puslapiuose atspausdintas straipsnis, pavadintas "Lietuvos laisvės lygos deklaracija".

Palyginus antspaudo, paimto pas A.Statkevičių 1979 m. spalio 3 d. kratos metu, tekstą su minimo straipsnio pabaigoje esančiu užrašu "Lietuvos laisvės lygos tautinė taryba", nustatyta, kad antspaudo tekstas pilnai atitinka šiam tekstui.

(t.IV, l. 8-9)

Atlikus kratų metu paimtų A.Statkevičiaus "kūrinio" "Sofiokratija ir geodoroviniai jos pagrindai" egzempliorių, o taip pat atskirų lapų, rankraščio su užrašu "Sofiokratija..." ir rankraščių, kuriuos parašė N.Mandrik, darydama vertimą, lyginamąją apžiūrą, nustatyta, kad visi minėto "kūrinio" egzemplioriai yra analogiško turinio. Atskiri pas A.Statkevičių atrasti 5 mašinraščio lapai su žodžiu "Turinys" yra jo sudėtinė dalimi, o rankraštis, pradėtas žodžiu "Sofiokratija...", yra dalis A.Statkevičiaus minėto "kūrinio" juodraštinio varianto.

(t.IV, 32-34)

1979 m. spalio 5 d. Birutės Čeikaušienės bute kratos metu atrasti ir paimti įvairūs šmeižtiško ir ideologiškai žalingo turinio rankraščiai bei mašinraščiai, tame tarpe rankraštis, pavadintas "Tarpautiniai vaikų metai ir nepriklausoma Lietuva" bei mašinraštis, pradėtas žodžiais "Hitlerio telegrama Stalinui...", su rankraštiniais pataisymais jo tekste.

(t.II, l. 179-183)

Apklausta liudytoja B.Čeikauskienė parodė, kad visus šiuos dokumentus į jos butą atnešė Ona Statkevičienė.

(t.IV, l. 112-113)

Liudytoja O.Statkevičienė (t.IV, l. 108-110) patvirtino šiuos liudytojos B.Čeikauskienės parodymus ir parodė, kad dokumentus nunešti ir paslėpti pas B.Čeikauskienę jai liepė A.Statkevičius.

Atlikus šių rankraščių, o taip pat rankraščio "Tarpautiniai vaikų metai ir nepriklausoma Lietuva" bei mašinraščio, pradėto žodžiais "Hitlerio telegrama Stalinui...", grafinių tyrimų, nustatyta, kad visi minėti rankraščiai yra parašyti A.Statkevičiaus. Rankraštinius pataisymus minėtame tekste irgi atliko jis.

(t.IV, l. 151-168)

1980 m. vasario 24 d. iš Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto skyriaus gautas 3 lapų mašinraštis, pavadintas "Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninės grupės dokumentas Nr.18".

(t.III, l. 227-231)

1979 m. sausio 9 d. kratos pas A.Statkevičių metu paimti "Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninės grupės dokumentai" Nr.19 ir Nr.20.

(t.III, l. 4-6)

1980 m. vasario 6 d. asmens kratos metu pas Mečislovą Jurevičių atrasti ir paimti du egzemplioriai mašinraštinio

teksto, pavadinto "Lietuviškosios visuomeninės grupės..." dokumentai Nr. 21, 22, 23, 24, 25, 26, dauguma iš jų keliuose egzemplioriuose.

(t.III, l. 31-40)

Po visais šios grupės "dokumentais" paminėta ir A.Statkevičiaus pavardė, o po dokumentais Nr.18 ir 21 yra jo autentiškas parašas.

(t.III, l.229-231,31-46)

Tai patvirtino ir rašysenos tyrimo ekspertizė.
(t.IV, l.151-160)

Liudytojai O.Lukauskaitė-Poškienė (t.IV, l.134-136), M.Jurevičius (t.IV, l. 125-126) ir B.Laurinavičius (t.IV, l. 127-133) parodė, kad A.Statkevičius priklausė paminėtai "grupei" ir dalyvavo jos veikloje. O.Lukauskaitė-Poškienė be to parodė, kad A.Statkevičius buvo davęs jai skaityti savo "kūrinių" "Sofiokratija ir geodoroviniai jos pagrindai", kuri ji perskaitė.

Atlikus faktų, aprašytų "Helsinkio grupės" dokumentuose patikrinimą, nustatyta, kad jie yra šmeižtiški, neatitinkantys tikrovės, tendencingi.

(t.III, l. 150-160).

1979 m. lapkričio 11 d. iš Lietuvos TSR Aukščiausiojo teismo gautas A.Statkevičiaus šmeižtiškas pareiškimas dėl Romualdo Ragaišio nuteisimo.

(t.III, l. 232-234)

1979 m. spalio 17 d. iš Lietuvos KP CK gautas A.Statkevičiaus šmeižtiškas pareiškimas (t.III, l. 191-200), o 1979 m. spalio 18 d. tokio pat pareiškimo nuorašai gauti iš Lietuvos TSR sveikatos apsaugos ministerijos ir dienraščio "Tiesa" redakcija (t.IV, l. 201-212).

Rašysenos tyrimo ekspertizė nustatė, kad šiuos pareiškimus parašė A.Statkevičius.

(t.IV. l. 151-168)

Liudytojas L.Perelmanas parodė, kad A.Statkevičius, su kuriuo jis kartu dirbo greitosios medicininės pagalbos stotyje, jam dažnai įrodinėdavo būk tai TSRS yra pažeidinėjamos žmogaus teisės.

(t.IV, l. 68-69)

1980 m. vasario 20 d. A.Statkevičiui buvo paskirta stacionarinė teismo psichiatrinė ekspertizė, kuri š.m. gegužės 8 d. nustatė, kad A.Statkevičius visuomenei pavojingos veikos padarymo metu bei dabar serga lėtinio pobūdžio psichinės veiklos sutrikimu - šizofrenija cirkuliarinėje formoje. Yra nepakaltinamas.

Atsižvelgiant į jo veikos socialinį pavojingumą ir recidyviškumą, jam yra reikalingas gydymas specialaus tipo psichiatrinėje ligoninėje.

(t.I, l. 86-88, 91-92, 94-99).

Sutinkamai su Lietuvos TSR BK 12 str. Statkevičius Algirdas, Jono, kaip nepakaltinamas už padarytą visuomenei pavojingą veiką negali atsakyti pagal baudžiamuosius įstatymus. Atsižvelgiant į tai, kad jis pagal savo veikos pobūdį ir psichinę būseną yra pavojingas visuomenei, jam yra reikalingas priverstinis gydymas, vadovaudamasis Lietuvos TSR BPK 257 str. 2 punktu, -

N U T A R I A U:

Baudžiamąją bylą Nr.83 dėl

STATKEVIČIAUS Algirdo, Jono,

gim. 1923 m. Šakių raj. Pušedėrių kaime,
TSRS piliečio, lietuvių, nepartinis, bai-
gusio aukštąjį mokslą, vedusio, turinčio
2 nepilnametes dukras, 1951 m. rugsėjo
15 d. kankio tribunolo bausto pagal RTSR
EK 58-1^a str. 25 m. l. atėmimo, teisumas
nuimtas, iki suėmimo dirbusio Vilniaus m.
greitosios pagalbos stotyje gydytoju-
psichiatru, gyv. Vilniuje, [redacted]

padarytų visuomenei pavojingų veikų pasiūsti Lietuvos TSR
prokurorui nukreipti teisman priverčiamųjų medicininio po-
būdžio priemonių jam paskyrimui.

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus tardytojas
vyr. leitenantas

[Signature]
J. Matulevičius

Sutinka -

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus viršininkas
pulkininkas

[Signature]
E. Kisminas

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
P i r m i n i n k a s
generolas majoras

[Signature]
J. Petkevičius